

Voorwoord

Bij koninklijke boodschap van 17 april 2019¹ is het voorstel van wet houdende Implementatie van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector (*Trb.* 2011, 152) en van Richtlijn (EU) 2017/159 van de Raad van 19 december 2016 tot uitvoering van de op 21 mei 2012 door het Algemeen Comité van de landbouwcoöperaties van de Europese Unie (COGECA), de Europese Federatie van vervoerswerknemers (EFT) en de Vereniging van de nationale organisaties van visserijondernemingen in de Europese Unie (Europêche) gesloten Overeenkomst betreffende de uitvoering van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector van de Internationale Arbeidsorganisatie uit 2007 (*PbEU* 2016, L 25)² aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden. De memorie van toelichting, die het wetsvoorstel vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.³ De Afdeling advisering van de Raad van State heeft voor de indiening op 13 maart 2019 haar advies uitgebracht. Het voorstel van wet geeft de Afdeling advisering geen aanleiding tot het maken van inhoudelijke opmerkingen en de redactionele opmerkingen zijn in het voorstel van wet verwerkt.⁴ De Tweede Kamer heeft op 19 juni 2019 het verslag waarin vragen en opmerkingen zijn opgenomen uitgebracht.⁵ De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de vragen beantwoord en is op de opmerkingen ingegaan in de nota naar aanleiding van het verslag die op 5 september 2019 is uitgebracht.⁶ De Tweede Kamer heeft op 26 september 2019 ingestemd met het voorstel van wet zonder dit verder mondeling te hebben behandeld.⁷ Vervolgens heeft de voorzitter van de Tweede Kamer het gewijzigde voorstel van wet aan de Eerste Kamer gezonden. De Eerste Kamer heeft verder geen vragen of opmerkingen⁸ en heeft op 15 oktober 2019 het wetsvoorstel aanvaard zonder dit verder mondeling te hebben behandeld.⁹ De im-

---

1. Zie *Kamerstukken II* 2018/19, 35194, nr. 1.

2. Zie *Kamerstukken II* 2018/19, 35194, nr. 2.

3. Zie *Kamerstukken II* 2018/19, 35194, nr. 3. De toelichting is ondertekend door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid mede namens de Ministers voor Rechtsbescherming en van Infrastructuur en Waterstaat. Zie *Kamerstukken II* 2018/19, 35194, nr. 3, p. 25.

4. Zie Nader Rapport van 15 april 2019, *Stcrt.* 2019, 23313.

5. Zie *Kamerstukken II* 2018/19, 35194, nr. 4.

6. Zie *Kamerstukken II* 2018/19, 35194, nr. 5.

7. Zie *Handelingen II* 2019/20, nr. 6-2, p. 1 (Hamerstukken).

8. Zie *Kamerstukken I* 2019/20, 35 194, nr. A.

9. Zie *Handelingen I* 2019/20, p. 3-3, p. 1 (Hamerstukken).

plementatiewet is op 14 november 2019 in het *Staatsblad* geplaatst¹⁰ en is met ingang van 15 november 2019 in werking treden.¹¹

Dit boek behandelt de parlementaire geschiedenis van deze implementatiewet en is het tweede deel in een tweeluik over het Visserijverdrag en de EU-richtlijn ter uitvoering van dat verdrag. Het eerste deel gaat over de parlementaire geschiedenis van de goedkeuringswet van het Visserijverdrag.

De implementatie gebeurt via het wijzigen van artikelen in verschillende wetten of zelfs het helemaal laten vervallen van artikelen en deze te vervangen door nieuwe artikelen. Het gaat daarbij onder meer over de Wet zeevarenden en het Burgerlijk Wetboek. Voor de overzichtelijkheid zijn in kaders de te wijzigen en de vervallen artikelen opgenomen.

In de marge is aangegeven welk onderdeel van de parlementaire behandeling aan de orde is. Met de margetekst 'Voorstel van wet/wettekst' is aangegeven dat het voorstel van wet geen wijziging heeft ondergaan. De enkele aanduiding 'Voorstel van wet' betekent derhalve dat tijdens de parlementaire behandeling wel een of meer wijzigingen in de tekst zijn aangebracht. De definitieve tekst is vervolgens aangeduid met de enkele aanduiding 'Wettekst'.

Dit boek is een nuttige handleiding voor al diegenen die een rol vervullen in de visserijsector.

Zoetermeer/Amsterdam, 15 november 2019

Harry van Drongelen

André van Rijs

---

10. Zie wet van 24 oktober 2019, houdende implementatie van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector (*Trb.* 2011, 152) en van Richtlijn (EU) 2017/159 van de Raad van 19 december 2016 tot uitvoering van de op 21 mei 2012 door het Algemeen Comité van de landbouwcoöperaties van de Europese Unie (COGECA), de Europese Federatie van vervoerswerknemers (EFT) en de Vereniging van de nationale organisaties van visserijondernemingen in de Europese Unie (Europêche) gesloten Overeenkomst betreffende de uitvoering van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector van de Internationale Arbeidsorganisatie uit 2007 (*PbEU* 2016, L 25), *Stb.* 2019, 416.

11. Zie besluit van 12 november 2019, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet van 24 oktober 2019 tot Implementatie van het Verdrag betreffende werk in de Visserijsector (*Trb.* 2011, 152) en van Richtlijn (EU) 2017/159 van de Raad van 19 december 2016 tot uitvoering van de op 21 mei 2012 door het Algemeen Comité van de landbouwcoöperaties van de Europese Unie (COGECA), de Europese Federatie van vervoerswerknemers (EFT) en de Vereniging van de nationale organisaties van visserijondernemingen in de Europese Unie (Europêche) gesloten Overeenkomst betreffende de uitvoering van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector van de Internationale Arbeidsorganisatie uit 2007 (*PbEU* 2016, L 25) (*Stb.* 2019, 416), *Stb.* 2019, 417.

Hoofdstuk 1

Introductie

§ 1. Inleiding

MvT
(algemeen)¹²

Dit wetsvoorstel beoogt de implementatie van het door de Internationale Arbeidsconferentie te Genève op 14 juni 2007 tijdens haar zesennegentigste zitting aangenomen Verdrag betreffende werk in de visserijsector (IAO-Verdrag nr. 188), (hierna: het verdrag). Hierna worden de hoofdlijnen van het verdrag kort uiteengezet.

Voor een uitvoeriger beschrijving van de historie, achtergronden en inhoud van het verdrag zij verwezen naar de memorie van toelichting bij het tegelijk met dit wetsvoorstel ingediende voorstel van rijkswet houdende goedkeuring van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector.¹³ In die memorie is ook uiteengezet waarom de regering het gewent acht dat het Koninkrijk toetreedt tot het verdrag. De wetsvoorstellen voor goedkeuring en implementatie zijn aangekondigd in de brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 17 juni 2013 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer (*Kamerstukken II* 2012/13, 29427, nr. 95).

Voorts wordt met dit wetsvoorstel richtlijn (EU) 2017/159 (hierna: de richtlijn) geïmplementeerd.¹⁴ De basis van de richtlijn is de op 21 mei 2012 tussen het Algemeen Comité van de landbouwcoöperaties van de Europese Unie (COGECA), de Europese Federatie van vervoerswerknemers (ETF) en de Vereniging van de nationale organisaties van visserijondernemingen in de Europese Unie (Europêche) gesloten Overeenkomst betreffende de uitvoering van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector (hierna: de overeenkomst). De richtlijn treedt in werking tegelijkertijd met het bovengenoemde verdrag, maar moet uiterlijk per 15 november 2019 in Nederlandse regelgeving zijn geïmplementeerd.

De richtlijn omvat niet alle onderdelen van het verdrag. De verschillen tussen richtlijn en verdrag worden opgesomd in paragraaf 1.2. Als aanvulling bij het verdrag heeft de Internationale Arbeidsconferentie op haar 96ste zitting Aanbeveling nr. 199 werk in de visserij aangenomen (hierna: de aanbeveling). In de aanbeveling staan richtlijnen met betrekking tot de arbeidsomstandigheden, de werkvoorwaarden, de accommodatie aan boord van vissersvaartuigen, de medische zorg, gezondheidsbescherming en sociale zekerheid en de handhaving. Omdat een aanbeveling geen juridisch bindende bepalingen bevat, kon de aanbeveling bij het verdrag niet in de richtlijn worden opgenomen. Voorts konden alleen die artikelen worden

12. Zie *Kamerstukken II* 2018/19, 35194, nr. 3, p. 1-7.

13. Zie J. van Drongelen & A.D.M. van Rijs, *Visserijverdrag Deel 1 De goedkeuringswet van het Visserijverdrag Parlementaire geschiedenis*, Zutphen: Uitgeverij Paris 2020.

14. Richtlijn (EU) 2017/159 van de Raad van 19 december 2016 tot uitvoering van de op 21 mei 2012 door het Algemeen Comité van de landbouwcoöperaties van de Europese Unie (COGECA), de Europese Federatie van vervoerswerknemers (ETF) en de Vereniging van de nationale organisaties van visserijondernemingen in de Europese Unie (Europêche) gesloten Overeenkomst betreffende de uitvoering van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector van de Internationale Arbeidsorganisatie uit 2007 (*PbEU* 2017, L 25).

overgenomen in de overeenkomst die binnen de reikwijdte van artikel 153 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie vallen.

§ 1.1 Doel en achtergrond

Het verdrag heeft als doel om wereldwijd fatsoenlijke leef- en werkomstandigheden voor vissers te waarborgen en een level playing field te scheppen in de visserij op het gebied van leef- en werkomstandigheden voor vissers, met andere woorden: in de sector wereldwijd eerlijker mededingingsvoorwaarden te stimuleren. Het verdrag verleent een minimumbescherming; het beoogt de vaststelling van internationale minimumnormen voor de commerciële visserij. Dit verdrag omvat onder meer de herziening van vier relatief oude verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) voor vissers met betrekking tot minimumleeftijd, geneeskundig onderzoek, de arbeidsovereenkomst en accommodatie aan boord van een vissersvaartuig. Het verdrag heeft betrekking op belangrijke onderwerpen zoals bemanningssterkte en rusttijden, overeenkomst tot het verrichten van werk door vissers, repatriëring, werving en arbeidsbemiddeling, medische zorg, arbeidsomstandigheden en ongevalpreventie, sociale zekerheid en naleving en handhaving.

Het verdrag bevat ook uitgebreide eisen waaraan de accommodatie aan boord van vissersvaartuigen moet voldoen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen vissersvaartuigen korter en langer dan 24 meter. Voor schepen met een lengte van meer dan 24 meter gelden strengere eisen.

De meerwaarde van het verdrag ligt met name in de ruime toepassingsfeer. Het verdrag is van toepassing op alle vissersvaartuigen die zijn betrokken bij de commerciële visserij. Daarnaast is het verdrag van toepassing op elke visser die actief is in de commerciële visserij. Dit betekent elke persoon, die op basis van een arbeidsovereenkomst is aangenomen of op een andere wijze is gecontracteerd of die op welke wijze dan ook een beroep uitoefent aan boord van een vissersvaartuig, daaronder begrepen de personen die aan boord werken en op basis van een aandeel in de (opbrengst van de) vangst betaald worden, met uitzondering van loodsen, marinepersoneel, andere personen in vaste dienst van een overheid, aan de wal gestationeerde personen die aan boord van een vissersvaartuig werk verrichten en visserijwaarnemers.

In 2016 bedroeg de omvang van de actieve zeevissersvloot onder Nederlandse vlag 597 vaartuigen in totaal. Binnen de kleine zeevisserij is de kottervisserij qua vlootomvang en werkgelegenheid voor Nederland al jaren de belangrijkste (sub)sector binnen de gehele visserij. De kottervloot bestond in 2016 uit 280 kotters. De Nederlandse kottervloot vist voornamelijk op garnalen en platvis (tong en schol). Binnen de Nederlandse kottervloot vormt bijna elke kotter een familiebedrijf met een of enkele schepen. De bemanningsleden van een kotter vormen veelal samen met de eigenaar een maatschap, waarbij de eigenaar het schip ter beschikking stelt aan de maatschap en de (directe) kosten en opbrengsten in de maatschap worden gedeeld. De schatting is dat in totaal ongeveer 10 procent van het personeel op de kottervloot die onder Nederlandse vlag vaart bestaat uit buitenlanders. De schatting is dat het aantal buitenlanders voor circa 90 procent bestaat uit Polen en 10 procent Filipijnen.

De Nederlandse trawlervisserij, ook wel de grote zeevisserij genoemd, wordt in Nederland uitgeoefend door 4 rederijen (alle familiebedrijven) die met diepvriestraw-

lers vissen op pelagische vissoorten. Deze rederijen zijn al 50 jaar of langer actief in de grote zeevisserij. De Nederlandse trawlvloot omvatte in 2016 7 schepen. In tegenstelling tot de vissers op een kotter, die werkzaamheden verrichten op basis van een maatschapsovereenkomst, zijn vissers op een trawler meestal werknemer. De verdiensten zijn echter, net als in de kottervisserij, afhankelijk van de opbrengst van de vangst, waarbij de werknemers wel een gegarandeerd minimumloon ontvangen (garantieloon) mochten de verdiensten tegenvallen.

Naast kotters die varen onder Nederlandse vlag, beschikken Nederlandse zeevisserijondernemers ook over 69 kotters onder buitenlandse vlag (stand per 1 augustus 2017). Dit komt ook voor bij de grote zeevisserij: de ondernemers in deze sector beschikken over circa 10 trawlers onder buitenlandse vlag (Frankrijk, Duitsland, Letland en Engeland). De voornaamste reden om onder buitenlandse vlag te varen is om gebruik te kunnen maken van de quota van het betreffende land waar de kotter of trawler ingevlagd wordt.¹⁵

Binnenvisserij is de verzamelnaam voor visserij op de binnenwateren van Nederland. In principe valt ook de visserij in de binnenwateren onder de werking van het verdrag, tenzij de lidstaat ervoor kiest om deze visserij (tijdelijk) van het toepassingsgebied uit te sluiten. In Nederland zijn er nog ongeveer 200 visserijbedrijven van beroepsbinnenvissers. Het gaat over het algemeen om kleine familiebedrijven, waarin twee – vaak vader en zoon – of meer familieleden samenwerken. Het belangrijkste binnenwater is het IJsselmeer. Op het IJsselmeer is een steeds kleiner wordende groep beroepsvissers actief (75 vergunningen). Zij vissen vooral op aal (paling), schubvis, IJsselmeerbot en wolhandkrab. Op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer gelden verschillende beperkende voorwaarden voor de visserij. Die beperkingen betreffen de hoeveelheid vistuigen, perioden waarin niet mag gevestigd worden, vistijd en gebieden. De Nederlandse Staat is eigenaar van het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer en verhuurt het visrecht (recht om te vissen) aan de vissers.¹⁶ Om de redenen vermeld in de toelichting bij het voorstel van rijkswet Goedkeuring van het op 14 juni 2007 te Geneve tot stand gekomen Verdrag betreffende werk in de visserijsector, 2007 is er voor gekozen om de binnenvisserij in Nederland van het toepassingsgebied van het verdrag uit te sluiten.

De richtlijn is niet van toepassing op de binnenvisserij. Op grond van artikel 2 van de overeenkomst is de richtlijn van toepassing op vissers en vaartuigen betrokken bij de commerciële zeevisserij. Artikel 1 van de overeenkomst definieert commerciële visserij als visserij-activiteiten met uitzondering van zelfvoorzieningsvisserij en recreatieve visserij en een visserij-activiteit wordt gedefinieerd als het vangen of het vangen en verwerken van vis of andere levende rijkdommen van de zee. De richtlijn is dus uitsluitend van toepassing op vissers en vaartuigen actief in de commerciële zeevisserij.

Het verdrag legt in de artikelen 34 tot en met 39 voor het eerst minimumnormen op het gebied van sociale zekerheid voor alle vissers vast. Deze normen gelden voor alle vissers, zowel vissers met een arbeidsovereenkomst als vissers die werken als zelfstandige.

---

15. De Nederlandse Maritieme Cluster, Monitor 2017.

16. De Nederlandse Maritieme Cluster, Monitor 2017.

§ 1.2 Implementatie van het Verdrag betreffende werk in de visserijsector en de Richtlijn (EU) 2017/159 in de nationale wetgeving

Voor de implementatie van het verdrag wordt de regelgeving op een aantal onderwerpen beperkt aangepast. Deze aanpassingen betreffen voornamelijk de wetgeving die valt onder de beleidsverantwoordelijkheid van de Ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en van Justitie en Veiligheid. Het gaat veelal om technische aanpassingen, omdat door de bekrachtiging en implementatie van het Maritiem Arbeidsverdrag (hierna: MAV) de vereisten uit het verdrag al grotendeels zijn geïmplementeerd in onze nationale regelgeving. De wetgeving, die al dan niet moet worden aangepast, wordt hieronder nader beschreven.

Met de aanpassing van de regelgeving die in verband met de goedkeuring van het verdrag noodzakelijk is, zal ook de noodzakelijke implementatie van de richtlijn (die uiterlijk 15 november 2019 geïmplementeerd moet zijn) gerealiseerd worden. Tussen verdrag en richtlijn zijn er de volgende verschillen:

- het verdrag gaat ook over de binnenvisserij, maar maakt het mogelijk de binnenvisserij tijdelijk uit te sluiten, terwijl de richtlijn alleen de zeevisserij betreft;
- het verdrag ziet op vissers die werken als werknemer of zelfstandige, terwijl de richtlijn alleen betrekking heeft op vissers die werken als werknemer of in een arbeidsverhouding én op zelfstandige vissers als die samen met de hiervoor genoemde categorieën van vissers aan boord van eenzelfde vissersvaartuig werken;
- het verdrag stelt regels met betrekking tot toegang tot de sociale zekerheid voor vissers; de richtlijn beperkt zich tot voorschriften met betrekking tot de bescherming van de gezondheid en medische zorg en bescherming bij arbeidsgerelateerde ziekte, letsel of overlijden voor vissers aan boord van een vissersvaartuig dat de vlag van een lidstaat voert of onder diens volledige rechtsmacht is geregistreerd;
- het verdrag maakt tijdelijke uitzondering mogelijk en verbindt daaraan geen termijn; de richtlijn beperkt de mogelijkheid van tijdelijke uitzondering tot een termijn van vijf jaar.

De richtlijn moet uiterlijk per 15 november 2019 geïmplementeerd zijn door de lidstaten van de Europese Unie die geen beroep kunnen doen op vaste jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie die stelt dat implementatie in intern recht om geografische redenen geen feitelijk doel dient (zie overweging 21 van de richtlijn). Tsjechoë, Slowakije, Oostenrijk, Luxemburg en Hongarije zijn geen kuststaten. Zij kunnen een beroep doen op deze rechtspraak. Als zij van deze mogelijkheid gebruik wensen te maken moeten zij de Europese Commissie hiervan op de hoogte stellen. De vissersvloot in de Europese Unie bestaat uit 72.301 vissersvaartuigen die kleiner zijn dan 12 meter, 9998 vissersvaartuigen die 12 meter tot 24 meter lang zijn en 2855 vissersvaartuigen die langer dan 24 meter zijn. Van de lidstaten hebben Griekenland (15.638 vissersvaartuigen), Italië (12.414), Spanje (9572), Portugal (8136), Kroatië (7540), Frankrijk (6964) en het Verenigd Koninkrijk (6319) de grootste vissersvlooten. Nederland staat op de 18de plaats met 832 vissersvaartuigen (cijfers september 2015).¹⁷

17. Facts and Figures on the Common Fisheries Policy, 2016: p. 12-13.

§ 1.3 Bestaande wetgeving die voldoet aan de verplichtingen die voortvloeien uit het verdrag/de richtlijn

§ 1.3.1 Gezondheid en medische zorg

Het verdrag verplicht lidstaten te regelen dat vissers – voor zover in overeenstemming met de nationale wetgeving en praktijk – recht hebben op gratis medische zorg aan boord van het vissersvaartuig of wanneer de vissers zich in een vreemde haven bevinden. Dit is geregeld in artikel 30, onderdeel f, van het verdrag.

De overeenkomst bij de richtlijn bevat een vergelijkbare verplichting in de artikelen 26 en 29. Artikel 30 van de overeenkomst bepaalt dat nationale wetten of voorschriften in bepaalde gevallen de eigenaar van een vissersvaartuig kunnen vrijstellen van het dragen van de kosten van de medische zorg. Deze vrijstelling kan worden toegepast indien:

- a. het letsel niet tijdens de exploitatie van het vissersvaartuig is opgelopen;
- b. de ziekte of de kwaal tijdens de duur van de arbeidsovereenkomst verborgen is gehouden;
- c. de eigenaar van het vissersvaartuig aantoont dat het letsel of de ziekte het gevolg was van opzettelijk wangedrag van de visser.

Na overleg met de sociale partners verenigd in de Stichting Sectorraad Visserij heeft Nederland ervoor gekozen om geen gebruik te maken van de in artikel 30 van de overeenkomst neergelegde vrijstellingsmogelijkheid. Voor de medische zorg aan boord en wanneer de visser zich in een vreemde haven bevindt, kan de visser werkzaam aan boord van een Nederlands vissersvaartuig een beroep doen op het recht op gratis medische zorg op grond van artikel 7:740 BW jo. artikel 7:734a BW of op grond van de artikelen 7:747 en 749 jo. 7:734a BW.

Bij thuiskomst is een visser, die ingezetene is van Nederland of die geen ingezetene is, maar op grond van een arbeidsovereenkomst aan de Nederlandse loonbelasting is onderworpen dan wel op grond van internationale sociale zekerheidsregelingen aan de Nederlandse socialeverzekeringswetgeving is onderworpen, van rechtswege verzekerd ingevolge de Wet langdurige zorg (Wlz) en verzekeringsplichtig voor de Zorgverzekeringswet (Zvw). Krachtens deze wetten heeft de betrokkene, voor zover hij medische zorg inroept die onder het aansprakenpakket van deze verzekeringen valt, recht op zorg of op een vergoeding van de kosten van zorg tot het in Nederland gebruikelijke tarief.

In Nederland voor medische zorg verzekerde vissers betalen een inkomensafhankelijke Wlz-premie en een nominale Zvw-premie. Indien het huishoudinkomen onder een bepaalde grens blijft, hebben zij, net als alle andere verzekerden, recht op zorgtoeslag op grond van de Wet op de zorgtoeslag.

Verzekerde vissers zonder werkgever betalen ook een inkomensafhankelijke premie voor de Zvw. De Zvw kent een verplicht eigen risico van een bepaald bedrag per jaar en voor enkele aanspraken ook aanspraak gebonden eigen bijdragen. De Wlz kent deze eigen bijdragen ook. Vissers zijn deze eigen bijdragen ook verschuldigd. Zij worden daarmee niet anders behandeld dan alle andere categorieën van verzekerden in Nederland. Het verdrag staat hieraan niet in de weg, omdat artikel 30, onderdeel f, regelt dat de mate, waarin zorg gratis dient te worden verleend, wordt bepaald door nationale wetgeving.

§ 1.3.2 Sociale Zekerheid

Zoals hieronder wordt toegelicht, voldoet Nederland aan de normen met betrekking tot de sociale zekerheid zoals verwoord in de artikelen 34 tot en met 39 van het verdrag.

Aan boord van Nederlandse vissersvaartuigen werken vissers die wonen in Nederland of in een van de lidstaten van de Europese Unie of in een land buiten de Europese Unie (derde landen). Zoals in paragraaf 1.1 reeds vermeld, werkt naast Nederlandse vissers ook een klein aantal vissers uit Polen en de Filipijnen aan boord van Nederlandse kotters.

In de trawlvisserij kan de bemanning bestaan uit Nederlanders en personen die wonen in andere EU-lidstaten en lokale vissers geworven in het land waar men visrechten heeft, zoals bijvoorbeeld Marokko en Mauritanië.

Vissers die wonen in Nederland

Een visser, die gewoonlijk en legaal in Nederland woont en werkt aan boord van een Nederlands vissersvaartuig en zijn of haar gezinsleden, is onder dezelfde voorwaarden als andere werknemers en zelfstandigen in Nederland verzekerd voor de volksverzekeringen (ouderdom [AOW], overlijden [ANW], kinderbijslag [AKW] en medische of langdurige zorg [Zvw/Wlz]). Ook de aan boord van een schip wonende echtgenoot en kinderen van de persoon, die op grond van de volksverzekeringen verzekerd is, zijn verzekerd op grond van deze volksverzekeringen. Dit is geregeld in artikel 5 van het Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen.

Een visser, die legaal in Nederland in privaatrechtelijke of publiekrechtelijke dienstbetrekking staat, is onder dezelfde voorwaarden als andere werknemers verzekerd voor de werknemersverzekeringen (ziekte [ZW], arbeidsongeschiktheid [WIA], werkloosheid [WW]).

Vissers die wonen in een van de lidstaten van de EU

Voor vissers, die werken aan boord van een Nederlands vissersvaartuig, duidt de Verordening (EG) 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels van de lidstaten (hierna: Coördinatieverordening) de toepasselijke socialezekerheidswetgeving aan. Onder het begrip 'zeeschip' in de zin van de Coördinatieverordening wordt een zeevissersvaartuig begrepen. Artikel 8:2, derde lid, BW verstaat onder zeevissersschepen zeeschepen die blijkens hun constructie uitsluitend of in hoofdzaak voor de bedrijfsmatige visvangst zijn bestemd. In artikel 8:2, eerste lid, BW worden onder zeeschepen verstaan de schepen die als zeeschip te boek staan in de openbare registers en de schepen die niet te boek staan in die registers en blijkens hun constructie uitsluitend of in hoofdzaak voor drijven in zee zijn bestemd.

Op grond van de Coördinatieverordening valt de visser, die onder de werkingssfeer van deze verordening valt en al dan niet in loondienst werkzaamheden verricht die normaliter plaatsvinden aan boord van een zeeschip dat de vlag draagt van de lidstaat, onder het socialezekerheidsrecht van die lidstaat. Hierop bestaat een uitzondering, met name de situatie dat een visser, die werkzaamheden in loondienst verricht aan boord van een zeeschip dat onder de vlag van een lidstaat vaart en voor die werkzaamheden wordt betaald door een onderneming of een persoon die zijn zetel of zijn woonplaats in een andere lidstaat heeft, indien hij ook zijn

woonplaats in die lidstaat heeft. In dat geval valt die persoon onder het socialezekerheidsstelsel van de lidstaat waar hij zijn woonplaats heeft.

De leden van de SP-fractie constateren dat voor vissers die wonen in een van de lidstaten van de Europese Unie (EU) en die werken aan boord van een Nederlands vissersvaartuig, de Coördinatieverordening sociale zekerheid (EU verordening 883/2004) de toepasselijke socialezekerheidswetgeving aanduidt. Nu is om de herziening van deze verordening veel te doen geweest, onder andere op het punt van de zogenoemde export van Werkloosheidswet (WW)-uitkeringen. Besluitvorming hierover ligt momenteel stil, maar de verwachting is echter dat het Europees Parlement dit dossier in het najaar van 2019 weer zal oppakken. De leden van de SP-fractie vragen de regering nader in te gaan op de invloed van de voorgenomen herziening op onderhavig wetsvoorstel. Is de verwachting dat evenals bij reguliere arbeidsmigratie, in de visserij dezelfde risico's zullen ontstaan indien de herziening in de huidige vorm doorgang zal vinden? Kan de regering tevens een inschatting maken van de extra kosten van onder andere de export-WW in specifiek de visserij?

Verslag¹⁸

Sociale Zekerheid

NV¹⁹

De leden van de SP-fractie constateren dat voor vissers die wonen in een van de lidstaten van de Europese Unie (EU) en die werken aan boord van een Nederlands vissersvaartuig, de coördinatieverordening sociale zekerheid (EU verordening 883/2004, hierna: de Verordening) de toepasselijke socialezekerheidswetgeving aanduidt.

De leden van de SP-fractie geven aan dat om de herziening van deze verordening veel te doen is geweest, onder andere op het punt van de zogenoemde export van Werkloosheidswet (WW)-uitkeringen.

De leden van de SP-fractie hebben vragen over de invloed van de voorgenomen herziening op onderhavig wetsvoorstel. De SP-fractie wil weten of de regering meent dat, evenals bij reguliere arbeidsmigratie, in de visserij dezelfde risico's zullen ontstaan indien de herziening in de huidige vorm doorgang zal vinden. Ook wenst de SP-fractie van de regering een inschatting van de extra kosten van onder andere de export-WW in specifiek de visserij bij voorgenomen herziening van de Verordening.

Met betrekking tot de laatste stand van zaken rondom de herziening van de Verordening verwijs ik naar mijn brief van 24 april jl. (*Kamerstukken II 2018/19, 21501-31, nr. 523*), waarin ik heb gemeld dat de herziening van de Verordening tijdelijk stil is komen te liggen. Het nieuwe Europees Parlement (EP) zal moeten besluiten hoe het verder wil gaan met de onderhandelingen over de herziening. Omdat er geen stemming over het rapport van Rapporteur Balas heeft plaatsgevonden, heeft het nieuwe EP straks meer ruimte om een eigen koers te bepalen dan wanneer er wel een eerste lezing door het vorige EP tot stand was gebracht. Omdat het dossier nog in beweging is, kan ik daarom geen uitspraak doen over de verwachte extra kosten van de herziening van de Verordening in het kader van de visserij. Dat geldt ook voor het duiden van risico's.

18. Zie *Kamerstukken II 2018/19, 35194, nr. 4, p. 2.*

19. Zie *Kamerstukken II 2018/19, 35194, nr. 5, p. 1-2.*

Wat betreft de invloed van de voorgenomen herziening van de Verordening op dit wetsvoorstel is het zo dat alle EU-burgers (ook vissers) socialezekerheidsrechten ontlenen aan de Verordening. Als de Verordening wijzigt zal dit voor alle EU-burgers gelden en dus ook voor vissers. De herziening van de Verordening staat echter los van dit wetsvoorstel.

Gelet op de vragen van de SP geef ik hieronder ter achtergrondinformatie een korte toelichting op de juridische kaders voor wat betreft aanspraak op werkloosheidsuitkeringen op basis van de huidige Verordening.

Vissers die als zelfstandige werken aan boord van een Nederlands vissersvaartuig: geen recht op WW

In de kottervisserij werken de meeste vissers als zelfstandige.²⁰ Als zij in Nederland wonen of verblijven wijst de Verordening de Nederlandse werkloosheidswetgeving aan. Er is echter geen recht op WW in Nederland, aangezien zelfstandigen niet in aanmerking komen voor WW. De herziening van de Verordening zal hier geen verandering in aanbrengen. Lidstaten bepalen namelijk zelf wie wel of niet verzekerd is voor een werkloosheidsuitkering.

Vissers die werken als zelfstandige en in een andere lidstaat wonen en daarnaar terugkeren, kunnen, indien zij werkloos zijn in het woonland, een werkloosheidsuitkering aanvragen. Indien in die lidstaat zelfstandigen ook verzekerd zijn voor een werkloosheidsuitkering kan de zelfstandig werkende visser in aanmerking komen voor een werkloosheidsuitkering van zijn woonland. In die situatie betaalt Nederland op grond van de huidige Verordening een vergoeding aan het woonland. In de meeste lidstaten hebben zelfstandigen geen recht op een werkloosheidsuitkering.

Vissers die als werknemer werken aan boord van een Nederlands vissersvaartuig: recht op WW bij wonen of verblijf in Nederland

Vissers die in loondienst werken aan boord van een Nederlands vissersvaartuig zijn op grond van de Verordening onderworpen aan de Nederlandse werkloosheidswetgeving.²¹ Voorwaarde is dat zij in Nederland wonen of verblijven. Deze vissers mogen naar een andere EU-lidstaat om daar naar werk te zoeken met behoud van WW gedurende maximaal drie maanden.

Als de vissers in een andere lidstaat wonen en in die lidstaat blijven wonen of ernaar terugkeren, dan betaalt het woonland de uitkering. Nederland betaalt in dat geval een vergoeding aan het woonland.

20. Vissers, die als zelfstandigen aan boord van een Nederlands vissersvaartuig actief zijn in een maatschap, zijn verplicht zich aan te sluiten bij het Sociaal Fonds voor de Maatschapsvisserij (hierna SFM) die de visser zal voorzien van een basisuitkering bij ziekte en/of arbeidsongeschiktheid. Uit het jaarverslag van het SFM 2018 blijkt dat circa 1200 vissers (werkzaam op circa 300 vissersvaartuigen) waren aangesloten bij het SFM.

21. Momenteel zijn ongeveer 400 personen aan boord van de Nederlandse trawlers in loondienst werkzaam.

Vissers die werken aan boord van een Nederlands vissersvaartuig, die wonen in een andere lidstaat en in dienst zijn van een werkgever in hun woonland: recht op werkloosheidsuitkering in het woonland

In deze situatie is het woonland bevoegd voor de werkloosheidsuitkering. Nederland betaalt geen vergoeding.

Vissers die wonen in derde landen

MvT
(algemeen)²²

Alle werkgevers en scheepsbeheerders, die werken met zeevarenden/vissers woonachtig in derde landen, die niet verzekerd zijn ingevolge de Ziektewet of op wie niet een daarmee overeenkomende wettelijke regeling van een lidstaat van de Europese Unie van toepassing zijn, zijn van rechtswege bij ZeeRisico 1967 (ZR 1967) aangesloten. De verplichte regeling is gebaseerd op de artikelen 7:740, 747 en 749 jo. 734k BW. De vissers kunnen aanspraak maken op de volgende uitkeringen:

- bij ziekte heeft de visser ten hoogste 52 weken, recht op 80 procent van het naar tijdruimte in geld vastgestelde loon, dat hij genoot toen hij ziek werd, verhoogd met de bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen geldswaarde van andere loonbestanddelen (art. 734d);
- bij ongeval of beroepsziekte wordt de termijn van 52 weken verlengd tot maximaal 4 jaar. De uitkering wordt na 52 weken verlaagd tot 70% van het loon. Is er na 4 jaar nog steeds sprake van arbeidsongeschiktheid, dan bestaat aanspraak op een uitkering ineens die gerelateerd is aan de hoogte van het arbeidsongeschiktheidspercentage (art. 734f);
- recht op geneeskundige behandeling of vergoeding daarvan, indien de visser verblijft in of heeft kunnen terugkeren naar het land waar hij zijn woonplaats of gewone verblijfplaats heeft (artikel 734g);
- overlijdensuitkering voor nagelaten betrekkingen (artikel 734h);
- na herstel en ongeacht het voortduren van de arbeidsovereenkomst heeft de visser recht op een uitkering als hij ter verpleging is achtergelaten buiten het land van zijn woonplaats of gewone verblijfplaats en buiten de plaats waar hij zich bevond ten tijde van het aangaan van zijn arbeidsovereenkomst (artikel 734l).

Afspraken in bilaterale sociale zekerheidsverdragen

Nederland heeft in bilaterale socialezekerheidsverdragen met Japan, Macedonië, Uruguay, Chili, Egypte, Zuid-Korea, Canada, Verenigde Staten van Amerika, Israël, Australië, Kaapverdië en Turkije afspraken gemaakt over de toepasselijke wetgeving voor vissers werkzaam aan boord van schepen die varen onder de vlag van een van de verdragspartijen. Per bilateraal socialezekerheidsverdrag moet aan de hand van de specifieke bepaling over de toepasselijke socialezekerheidswetgeving worden bepaald welk sociaal zekerheidsregime van toepassing is voor de visser werkzaam aan boord van een Nederlands vissersvaartuig.

Maatschapsvissers en de werknemersverzekeringen

Bij deze groep van vissers zijn er met betrekking tot de werknemersverzekeringen twee situaties mogelijk:

22. Zie Kamerstukken II 2018/19, 35194, nr. 3, p. 7-8.